

Aangrijpende en ontwapenende situaties in de vrouwen vleugel

Maandag 17 juni 2002

Voorstelling: Parels voor de Zwijnen met 'Lieve Joke'. Concept en regie: Saskia Huybrechtse. Gezien op 13 juni in Frascati, AMSTERDAM. Volgend seizoen in PURMEREND, Festival Reuring, 12 en 13 september; ALKMAAR, Provadja, 14 en 15 september.

'Lieve Joke' is een pakkende voorstelling over en met (ex-)gedetineerde vrouwen. De voorstelling staat geheel in het teken van 'afscheid'. Eén van de actrices was onverwacht vroegtijdig vrijgekomen en had dit zo letterlijk genomen dat theatermaakster-actrice-regisseur Saskia Huybrechtse te elfder ure haar rol moest overnemen.

Bij binnenkomst horen we de stofzuiger loeien en zien we een authentiek aandoende vrouwen vleugel, compleet met bedden, televisie, video, huis-kamer, keuken en foto's van dierbaren aan de wand. We maken kennis met de Spaanse Vera (Natascha Lushetlch), de Antilliaanse Nina (Nina Molina), de Surinaamse Ruth (Ruth Schuurman) en de oer-Hollandse Henny (Saskia Huybrechtse) en Joke (Annet Kulper). Er hangen slingers en ballonnen, want we staan aan de vooravond van het afscheid van Joke. De rest heeft een surpriseparty voor haar georganiseerd. In het theater kan juist wat in de gevangenis niet gebruikelijk is: emoties tonen. En dat gebeurt dan ook mooi gedoseerd. We horen schrijnende verhalen die een redelijk en soms ontluisterend Inzicht geven in het leven en de dromen van deze vrouwen. Ze worden snel weggespoeld met een glaasje, een muziekje, een (kabouter)dansje of een geestige anekdote. De dames bieden tegen elkaar op in de mate waarop ze mishandeld zijn door hun mannen ('Je kunt niet met en niet zonder ze'). En ze grijpen een enkele keer naar de microfoon voor een gezongen of gesproken ontboezeming.

Zo blijkt Ruth ('Ik weet niet eens waarvoor ik zit') een kindje te hebben verloren door plaatsgebrek in het ziekenhuis. Ze heeft haar hoop gevestigd op Jezus. De even temperamentvolle als godvrezende Vera had dirigente willen worden, maar schopte het niet verder dan radiopiraat. Als ze vertelt over de koekenpan als ze op net hoofd van haar heetgebakerde, gewelddadige minnaar timmerde lopen het huilen en lachen door elkaar. Het verhaal van de eeuwig optimistische, zwaarlijvige Joke is het schokkendst. Drie huwelijken, moeder van zeven kinderen, Incestslachtoffer en gestigmatiseerd voor het leven.

In de onderlinge omgang lijken nonchalance en genegenheid inwisselbaar. Het daadwerkelijke moment van afscheid is dan ook veelbetekenend. Van Henny en Vera krijgt Joke een innige omhelzing terwijl er bij de anderen nog net een bijna onverschillig 'dag' af kan. Een enkele scène loopt nog wat rommelig. Bij het 'hitjes raden' bijvoorbeeld kakelen ze teveel door elkaar heen. Ook het stukje reality-video dat Jokes gang naar de vrije wereld begeleidt (waar moeder en zoon bij de poort wachten) ontnemt ons de eigen verbeelding. Maar dat zijn kleine vlekjes op een verder ontwapenende, aangrijpende en net niet te cabaretseke theatervoorstelling.

H.K.